

ODMEV

Previdnost

SONJA PLOJ RATAJC

Slovenska izvozna podjetja se ne dajo: proizvodnja je - po podatkih, ki jih je te dni objavil statistični urad - v prvi polovici tega leta narasla za 4,5 odstotka, izvoz se je povečal še bolj, za skoraj celih 6 odstotkov, gospodarska rast pa je bila lani 2,6-odstotna. Kako zelo drugačni so ti podatki od napovedi mednarodnih inštitucij izpred dveh let, v kritičnem letu 2013, ki so kazali upad BDP še za celo leto 2014 in čisto rahlo okrevanje šele za letos - in so gotovo tudi vplivali na oceno o tem, v kako slabem položaju so slovenske banke v državni lasti in kako izdatne (v milijardah) dokapitalizacijske injekcije potrebujejo. Zdaj je, kar je, spori z razlaščenimi **malimi delničarji** in imetniki podrejenih obveznic se bodo razpletali na sodiščih, četudi nekateri menijo, da bi morala Slovenija zaradi takratnih izračunov in zahtevanih ukrepov tožiti kar Evropsko komisijo.

Najbolj bistveno je, da se je v zadnjem kvartalu 2013, prav v času najhujših pritiskov finančnih trgov in najtrših evropskih zahtev, padajoči trend v proizvodnji in izvozu presenetljivo obrnil: zdaj se krivulja rasti vzpenja že več kot leto in pol. Torej utegne biti nadaljnje zniževanje proračunskega primanjkljaja za vsaj odtenek manj boleče - čeprav kaže, da bo prihajajoča jesen obarvana s polemikami, kdo je bil v kriznih časih bolj prizadet in kdo si prej zasluži "zadoščenje" za odrekanja.

Ob rasti nastajajo tudi nove službe, a pretežno le za določen čas

A vendar se zdi, da je najbolj blagodejna sprememba v družbi zmanjševanje brezposelnosti. 6600 ljudi manj je bilo julija letos vpisanih v evidence brezposelnih, če podatke o brezposelnih primerjamo z lanskim julijem, za 5,7 odstotka manj. Seveda je treba upoštevati, da se bo ta statistika v jesenskih mesecih, ko se bodo v evidence iskalcev dela prijavili mladi, ki so ali še bodo končali šolanje, zelo verjetno poslabšala, kajti podjetja zaposlujejo nadvse previdno: nekatera, ki tudi v najhujši krizi niso odpustčala, ob krepitvi naročil ne potrebujejo novih moči, saj imajo rezerve, v drugih še ne morejo dovolj natančno predvideti, kakšne bodo razmere na trgu čez dve leti, pet let ... Spremembe v gospodarskem okolju so stalnica, v zadnjem letu so prišle sankcije za izvoz v Rusijo; Nemčija ta čas pri izvozu podira rekorde, kar je ugodno tudi za slovenska podjetja, močno povezana s tem trgov - a kaj lahko evropskim prodajalcem prinese skoraj 15-odstotni padec kitajskega uvoza v prvi polovici leta?

Kljub temu je bilo v sedmih mesecih letos v Sloveniji za brezposelne 46 tisoč novih služb - res kak poldrugi tisoč manj kot lani v tem obdobju, a ni naključje, da sta bili dve tretjini teh zaposlitev ponujeni zgolj za določen čas. Tudi med iskalci dela je v zadnjem času vse več tistih, ki jim je potekla pogodba o delu za določen čas. Podjetja so po šokih zadnjih petih let previdna: delodajalci v socialnem dialogu o spremembah delovne zakonodaje niso dosegli sprememb, ki so jih želeli, med drugim večje fleksibilnosti delovnih razmerij, zato uporabljajo orodja, ki so jim na voljo. Dokler ne postane okolje bolj stabilno ali dokler se ob vse močnejši segmentaciji trga dela (nedoločen čas, določen čas, prekarne zaposlitve) sčasoma ne prebije nova izkušnja, da bo mogoče po izgubi zaposlitve - in ob ustreznem nadomestilu za čas brezposelnosti - relativno hitro najti novo, kot je običajno na severu Evrope? Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva med 15. in 64. letom je tam - in ne le na severu, tudi v Avstriji - z 72 do 74 odstotki kljub manj zaščitenim zaposlitvam (krajši odpovedni roki, drugačna ureditev odpravnin) bistveno višja kot pri nas, res tudi zaradi precej večjega deleža dela s krajšim delovnim časom.